

УДК 342.97

DOI <https://doi.org/10.32850/2414-4207.2019.11-2.10>

«ЮРИДИЧНА ФІРМА» ЧИ «ЮРИДИЧНА КОМПАНІЯ»: РОЗМЕЖУВАННЯ ТЕРМІНІВ В АСПЕКТІ ВИЗНАЧЕННЯ ОБ'ЄКТА ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

Рябець Олександр Миколайович,
здобувач
(Науково-дослідний інститут
публічного права, м. Київ, Україна)

Стаття присвячена пошуку відповіді на запитання: чи існує суттєва різниця між такими об'єктами публічного адміністрування, як «юридична компанія» та «юридична фірма». Зазначена тематика не є новою, однак має свої специфічні особливості, зумовлені адміністративним вектором дослідження. У зазначеній площі немає відповідних досліджень. Тільки окремі її аспекти були предметом або об'єктом вивчення деяких учених, однак зовсім в іншому напрямі. Зазначене додатково зумовлює актуалізацію вивчення даної проблематики.

Виявлено, що порушене питання немає остаточного наукового вирішення в межах просторів юридичної науки, зокрема адміністративної. Господарське законодавство оперує сталими конструкціями – «підприємство», «суб'єкт господарювання», «товариство», «організація» тощо. Для адміністративної науки це не є суттєвим. Термінами «юридична фірма» та «компанія» позначається суб'єкт господарювання, тобто особа, професійна діяльність якої передбачає отримання прибутку за надання послуг у сфері права. За таких умов значення має той факт, що ці суб'єкти можуть розглядатись у двох площинах, по-перше, як господарське утворення (як одноособове, так і комерційне та / або соціальне об'єднання професіоналів); по-друге, як об'єкт публічного впливу.

Зазначено, що держава не має права втручатись у внутрішні процеси як першого, так і другого аспектів. Її публічно-владний вплив є обмеженим та стосується суто встановлення загальних правил організації діяльності таких об'єднань, а також особливостей провадження господарської діяльності, зокрема спеціальних для сфери надання саме юридичних послуг. Із розумінням того, що термін «юридична компанія» є вужчим від категорійно-понятійної сутності терміну «юридична фірма», убачається, що цілком імовірно, що і публічне адміністрування їхньої діяльності матиме незначну відмінність. Як мінімум у процедурі легалізації провадження професійної діяльності. Однак суттєвої різниці в публічному адмініструванні як такому немає.

Ключові слова: об'єкт, публічне адміністрування, сфера надання юридичних послуг, юридична компанія, юридична послуга, юридична фірма.

LAW FIRM OR LAW COMPANY: DIFFERENTIATE TERMS IN ASPECT OF DETERMINING OBJECT OF PUBLIC ADMINISTRATION

Riabets Oleksandr Mykolaiovych,
External PhD Student
(Scientific Institute of Public and Space
Law, Kyiv, Ukraine)

The article is about finding answer to the question whether there is a significant difference between such public administration entities as a “law firm” and “law company”.

This topic is not new, but it has its specific features, due to the administrative vector of study. There are no relevant studies in the area. Only some of its aspects have been as a subject or object of study by some scholars, but in a very different aspect. This additionally causes the actualization of the study of this issue.

It is revealed that the question raised does not have a definitive scientific solution within the premises of legal science, including administrative. Business law appeals to sustainable structures – “enterprise”, “entity”, “partnership”, “organization”, “institution”, etc. This is not essential for administrative science. The term law firm and company means an entity, that is, a person whose professional activity involves earning a profit by providing legal services. In such circumstances, it is important that these entities can be considered in two planes, first as an economic entity (as a single and commercial / and or social association of professionals), and second, as an object of public exposure.

It is noted that the state has no right to interfere in the internal processes of the first and second aspects. Its public-power influence is limited and concerns only the establishment of general rules for the organization of the activities of such associations, as well as the peculiarities of conducting business activities, including those specific to the provision of legal services. Understanding that the term “law company” – is narrower than the categorical and conceptual essence of the term “law firm”, it is likely that the public administration of their activities will have a slight difference. At least – in process of legalization professional activity. However, there is no significant difference in public administration as such.

Key words: law company, law firm, law service, legal services, object, public administration.

Вступ. Чи існує різниця між юридичними фірмами та юридичними компаніями? Для споживача юридичних послуг – ні. Більшість її не усвідомлює. А й навіщо? Вибір є одним із двох – приватна юридична практика чи звернутись за кваліфікованою допомогою до суб’єктів господарювання – юридичних осіб приватного права. А чи то фірма, чи компанія, суттєвої різниці немає, адже головне результат.

Якщо для споживача послуги (тобто замовника) суттєвої різниці не існує, чи так це для потреб публічного адміністрування? Відповідь на дане запитання ми спробуємо надати в межах даного наукового дослідження.

Огляд останніх досліджень. Зазначена тематика не є новою, однак має свої специфічні особливості, зумовлені адміністративним вектором дослідження. У зазначеній нами площині немає відповідних досліджень. Тільки окремі її аспекти були предметом або об’єктом вивчення таких учених, як Е. Абдулліна, Є. Белова, Н. Беляєва, деяких інших, однак зовсім в іншому напрямі. Отже, зазначене додатково зумовлює актуалізацію вивчення заявленої нами до розгляду проблематики.

Виклад основних положень. Суб’єктів господарювання в буденності називають по-різному: «компанія», «юридична особа», «установа», «організація», «фірма», «підприємство», навіть «корпорація». Але особливо важливо відмежувати ці поняття одне від одного, оскільки між ними різниця невелика, тому багато припускаються помилки, називаючи одне іншим, проте для узгодження правовідносин доволі суттєва [1, с. 165].

Наведені терміни аж ніяк не нові, але широко застосовувані та трактовані різними авторами. Узяти, наприклад, термін «організація». Він має подвійне значення: як процес і як суб’єкт господарювання. Нам не потрібно розглядати сам сенс процесу, оскільки розгляду піддається тільки значення даного слова [2].

Згідно із законодавством України, корпорація розглядається як договірне об’єднання (поєднання виробничих, наукових і комерційних інтересів підприємств, що об’єдналися); організація – як поняття «господарська організація» (може включати і підприємство, і установу тощо); підприємство є самостійним суб’єктом господарювання

(здійснює виробничу, науково-дослідну, торговельну, іншу господарську діяльність); установа зазвичай розглядається в розрізі здійснення непідприємницької діяльності [1, с. 170; 3; 4; 5; 6].

На більш детальну увагу заслуговують категорії «компанія» та «форма», оскільки саме вони для нас становлять науковий інтерес.

Юридичний класифікатор термінів, які офіційно мають своє трактування в законодавчих і підзаконних актах, не передбачає визначення терміна «фірма». Однак уживається поняття «аудиторська фірма», із трактування якого зрозумілим є тільки те, що це юридична особа, створена відповідно до законодавства [5; 7].

Натомість категорія «компанія» є широко застосованою та дефініюється в залежності від потреб нормотворців і сфери застосування. У міжгалузевому значенні надаються найрізноманітніші визначення.

Зокрема, у Положенні, виданому Державним агентством рибного господарства України, від 5 травня 1999 р. № 68 «Про затвердження Положення про безпечне укомплектування екіпажами морських суден рибного господарства» компанією називають власника судна або іншу організацію чи особу, як-от керівник (керуючий) або фрахтувальник за бербоут-чартером, що взяли на себе відповідальність від судновласника за експлуатацію судна та за безпеку мореплавства. У наказі цього ж органу від 16 січня 2008 р. № 5 «Про затвердження Положення щодо встановлення відповідності системи управління безпекою компаній та суден флоту рибного господарства вимогам Міжнародного кодексу з управління безпечною експлуатацією суден і попередженням забруднення 1993 р.» даний термін тлумачиться як власник або будь-яка юридична чи фізична особа, яка управляє судном флоту рибного господарства, або фрахтувальник такого судна. Тоді як Директива Європейського парламенту і Ради 2009/16/ЄС від 23 квітня 2009 р. про контроль державою порту передбачає, що під даним терміном варто розуміти власника судна або будь-яку іншу організацію чи особу, як-от керівник або фрахтувальник судна без екіпажу, якій власник судна передав відповідальність за експлуатацію судна і яка, беручи на себе таку відповідальність, погодилася нести всі обов'язки та зобов'язання, передбачені Міжнародним кодексом з управління безпекою (далі – МКУБ).

Закон України «Про організацію та проведення фінальної частини чемпіонату Європи 2012 р. з футболу в Україні» від 19 квітня 2007 р. № 962-V надає таке визначення: компанія – зареєстрована в Україні відповідно до законодавства юридична особа, уповноважена УЄФА на здійснення організаційних заходів та проведення чемпіонату.

У постановах Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 18 липня 2013 р. № 999 «Про Порядок затвердження та коригування інвестиційної складової в тарифі на електричну енергію» та «Про затвердження Порядку затвердження та внесення змін до інвестиційної складової в тарифі на електричну енергію» від 23 лютого 2017 р. № 224 зазначено енергогенеруючу компанію, до складу якої входять ТЕС.

Більш спеціалізовано до нашої проблематики стосується визначення аналізованого терміна, наведене в Конвенції, укладеній між урядами України і Азербайджанської Республіки, про уникнення подвійного оподаткування та попередження ухилень від сплати податків на доход і майно від 30 липня 1999 р., а також у конвенціях з урядами Південно-Африканської Республіки від 28 серпня 2003 р., Ісландської Республіки від 8 листопада 2006 р., Республіки Мальта від 4 вересня 2013 р., Малайзії від 4 серпня 2016 р., Держави Катар від 20 березня 2018 р. У розумінні зазначених актів цей термін означає будь-яке корпоративне об'єднання або будь-яку організацію, що розглядається з метою оподаткування як корпоративне об'єднання.

Найбільш дотичним є трактування, наведене в Угоді про заохочення та захист інвестицій між Україною та Фондом міжнародного розвитку Організації країн-експортерів нафти від 26 травня 2017 р., де «компанія» означає будь-яке підприємство, створене відповідно до законодавства країни, що приймає, що не повністю або частково належить або контролюється приватною особою, державою або будь-яким іншим органом, включаючи корпорації, товариства, одноосібне або спільне підприємство або право власності, асоціацію або будь-яку іншу організацію.

Узагальнюючи, компанією є договірне об'єднання.

За національним господарським та цивільним законодавством здебільшого воно розглядається як поняття «холдингова компанія» [1, с. 170] та «державна акціонерна компанія».

З розумінням того, що чіткого законодавчого визначення термінів «компанія», «фірма» у досліджуваній нами площині немає, необхідно звернутись до інших, зокрема наукових, поглядів щодо цього.

Термін «компанія» походить від французького “*compagnie*”, що означає «суспільство»; «фірма» прийшло в російську мову з німецької, а в німецьку з італійської мови: “*firma*” – «(яким стверджується) підпис». За своєю діяльністю компанія як вид організації є об'єднанням кількох юридичних або фізичних осіб. Усі разом вони роблять спільну справу – отримують прибуток від спільного заняття різними видами економічної діяльності. Сюди можуть входити виробництво, страхування, посередництво, фінансові операції та ін. Усі люди, що входять в це об'єднання, мають ті чи інші права та вплив на загальну діяльність. Незалежно від того, які саме особи входять до складу (юридичні або фізичні), компанія обов'язково повинна бути зареєстрована як юридична особа. Отже, з одного боку, фірма – це офіційна назва підприємства або певної організації, яка використовується під час ведення господарської діяльності. Назва обов'язково реєструється в торговому реєстрі, а також у державному реєстрі юридичних осіб. Назва може бути торговою маркою, а також комерційним найменуванням, що є інтелектуальною власністю особи. З іншого боку – організація або підприємство, створене кількома або одним (або разом) засновником для ведення економічної діяльності в певній галузі з метою отримання прибутку [8].

Отже, основна різниця між юридичною фірмою та компанією полягає в тому, що в компанії завжди є об'єднане членство для досягнення мети її створення – економічної (отримання прибутку) чи соціальної (діяльність окремих адвокатів), а також наявність співробітників, які відповідальні за окремий напрям її діяльності, тобто має місце міжпрофільний характер діяльності.

Однак юридична компанія чи фірма – це різновид ведення бізнесу, орієнтованого на отримання прибутку; з іншого боку – це надання фізичним і юридичним особам можливості реалізації свого конституційного права на отримання юридичної допомоги з різноманітних питань, пов'язаних як із захистом прав, свобод та інтересів таких осіб, так і з бажанням попередити виникнення несприятливих наслідків неправильно обраного вектора дії в повсякденному житті.

Плутанина з термінологією пов'язана з тим, що такі поняття, як «компанія» (англ. “*company*”), «організація» (“*organization*”), «фірма» (“*firm*”), «корпорація» (“*corporation*”) є похідними з іноземної мови. Щодо радянських країн, то зазвичай уживали поняття «підприємство» й «установа» (для бюджетних некомерційних установ). У сучасних умовах глобалізації іноземна термінологія продовжує витісняти слова слов'янського походження, саме тому й виникає таке непорозуміння в застосуванні термінів [1, с. 170].

Висновки. Усе вищевикладене дає можливість сформулювати висновок, згідно з яким зазначене питання немає остаточного наукового вирішення у межах просторів

юридичної науки, зокрема адміністративної. Господарське законодавство оперує сталими конструкціями, як-от «підприємство», «суб'єкт господарювання», «товариство», «організація» тощо. Для адміністративної науки це не є суттєвим. Термінами «юридична фірма» та «компанія» позначається суб'єкт господарювання, тобто особа, професійна діяльність якої передбачає отримання прибутку за надання послуг у сфері права.

За таких умов значення має той факт, що зазначені суб'єкти можуть розглядатись у двох площинах, по-перше, як господарське утворення (як одноособове, так і комерційне та / або соціальне об'єднання професіоналів); по-друге, як об'єкт публічного впливу.

Варто розуміти, що держава не має права втручатись у внутрішні процеси як першого, так і другого аспектів. Її публічно-владний вплив є обмеженим і стосується суто встановлення загальних правил організації діяльності таких суб'єктів, а також особливостей провадження господарської діяльності, зокрема спеціальних для сфери надання саме юридичних послуг.

Із розумінням того, що термін «юридична компанія» є вужчим від категорійно-понятійної сутності терміна «юридична фірма», цілком імовірно, що й публічне адміністрування їхньої діяльності матиме незначну відмінність. Як мінімум у процедурі легалізації провадження професійної діяльності. Однак суттєвої різниці в публічному адмініструванні як такому немає.

Список використаних джерел:

1. Беляєва Н. Компанія, корпорація, організація, підприємство, установа, фірма: законодавче обґрунтування застосування понять. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2019. Вип. 3 (1). С. 164–172.
2. Абдуллина Е., Белова Э. Понятийный аппарат: «предприятие», «организация», «учреждение», «фирма», «компания». *Концепт : научно-методический электронный журнал*. 2016. № 7. URL: <http://e-koncept.ru/2016/16151.htm>.
3. Господарський кодекс України : Закон від 16 січня 2003 р. № 436–IV. *Голос України*. 2003. № 49.
4. Цивільний кодекс України : Закон від 16 січня 2003 р. № 435–IV. *Голос України*. 2003. № 45.
5. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21 грудня 2017 р. № 2258–VIII. *Голос України*. 2018. № 25.
6. Завадський Й., Осовська Т., Юшкевич О. Економічний словник. Київ : Кондор, 2016. 356 с.
7. Про аудиторську діяльність : Закон України від 22 квітня 1993 р. № 3125–XII (утратив чинність 1 жовтня 2018 р.). *Голос України*. 1993.
8. Чем отличается компания от фирмы. *Энциклопедия отличий*. 2012. URL: https://thedb.ru/items/Chem_otlichaetsya_KOMPANIYA_ot_FIRMY/.